

SÄTERS KOMMUN
BARN- OCH UTBILDNING-
NÄMNDEN

Återrapportering av Skolinspektionens tillsyn i Sätters kommun, kommunbeslut

Postadress: Barn- och utbildningsförvaltningen, Rådhuset, 783 27 Säter | Besöksadress: Rådhuset, Säter
Tfn: 0225 – 552 00 | Fax: 0225 – 552 72 | E - post: bun@sater.se | Hemsida: www.sater.se

Innehåll

INLEDNING	3
UNDERLAG	3
1. KUNSKAPER, UTVECKLING OCH LÄRANDE	4
1.1 RESULTAT SOM HAR UPPNÅTTS I KOMMUNENS VERKSAMHETER	4
1.2 UPPFÖLJNING AV RESULTAT AVSEENDE KUNSKAPER, UTVECKLING OCH LÄRANDE.....	10
2 NORMER OCH VÄRDEN	14
2.1 NORMER OCH VÄRDEN I STUDIEMILJÖ OCH SAMVARO.....	14
3. KOMMUNENS LEDNING OCH KVALITETSARBETE	21
3.1 TILLGÅNG TILL PLATS OCH TILLGÅNG TILL LIKVÄRDIG UTBILDNING	22
3.2 RESURSER.....	34
3.4 KVALITETSARBETE.....	39

Inledning

Skolinspektionen har genomfört regelbunden tillsyn i Sätters kommun av förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen, barn- och ungdomsutbildningen samt vuxnas lärande. Besök gjordes i kommunens skolor och andra verksamheter under perioden 25 augusti till den 21 september 2009.

Vid den regelbundna tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande i kommunen att nå de nationella målen. Inspektionen bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten.

Den regelbundna tillsynen behandlar tre områden: **Kunskaper, utveckling och lärande, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Tillsynen syftar inte till att ge en heltäckande bild av all verksamhet vid den aktuella tidpunkten. Övergripande information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.Skolinspektionen.se/sv/Tillsyn).

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömningar av kommunens ansvarstagande är dels dokument från kommunen och verksamheterna, dels den information som inspektörerna samlat in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Beslutet grundas även på annan information om kommunen och verksamheterna från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem. I Sätters kommun genomfördes intervjuer med representanter för barn- och utbildningsförvaltningen samt politiker för barn- och utbildningsnämnden. Samtliga grundskolor och särskolan samt vuxenutbildningen har besökts, men däremot inte förskoleverksamheten och fritidshemmen. På skolorna har intervjuer genomförts med skolledningen samt med representanter för elever och personal. Vidare har intervjuer genomförts med representanter för föräldrar, personal och chefer för förskoleverksamheten och fritidshemmen.

Denna rapport redovisar de åtgärder kommunen vidtagit eller kommer att vidta för att komma tillrätta med de av Skolinspektionen påtalade bristerna. Rubriknumreringen nedan motsvarar rubriknummer i Skolinspektionens slutrapport.

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Den regelbundna tillsynen har inom detta område granskat skolornas kunskapsresultat och resultatet av arbetet med omsorg, utveckling och lärande i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Vidare granskas hur kommunen följer upp och utvärderar resultaten

1.1 Resultat som har uppnåtts i kommunens verksamheter

Skolinspektionens kommentar och bedömning

Förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen

I förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen bedöms verksamhetens resultat utifrån hur väl de lever upp till kravet att ge barnen förutsättningar för en utveckling i enlighet med läroplanernas intentioner. Förskoleverksamheten ska genom pedagogisk verksamhet erbjuda barn fostran och omvårdnad. Skolbarnsomsorgen ska komplettera skolan samt erbjuda barnen en meningsfull fritid.

Enligt Skolinspektionens bedömning, utifrån dokumentstudier och intervjuer med ledning samt representanter för personal och föräldrar, erbjuder kommunens förskoleverksamhet barnen en god pedagogisk verksamhet som bidrar till en allsidig utveckling hos barnen. Personalrepresentanterna betonar vikten av lek och olika former av skapande verksamhet i syfte att stimulera ett lustfyllt lärande hos varje enskilt barn.

Utifrån intervjuer, med ledning samt representanter för personal och föräldrar, gör också Skolinspektionen bedömningen att fritidshemmen i huvudsak erbjuder barnen en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen samt kompletterar skolan både tids- och innehållsmässigt. Säter kommun saknar dock en samlad bild av i vilken grad fritidshemmen når de nationella målen.

Kommunens åtgärder och förväntade resultat

Kommunens åtgärder för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen redovisas i särskilda, separata, rapporter.

Grundskolan

Utbildningen i grundskolan ska syfta till att ge eleverna de kunskaper och färdigheter och den skolning i övrigt som de behöver för att delta i samhällslivet. I läroplan och kursplaner

finns närmare angivet vilka kunskaper som eleverna ska ha förvärvat i årskurs tre, fem och årskurs nio.

Resultaten av de nationella ämnesproven i årskurs 3, 2009 visar låga resultat. Andelen elever som klarat samtliga delprov i ämnesprovet för svenska är 75 procent och andelen elever som klarat samtliga delprov i ämnesprovet för matematik är 74 procent. Variationen mellan skolorna är frapperande. Exempelvis i matematik, har endast 46 procent av eleverna vid Enbacka skola klarat samtliga delprov jämför med 92 procent, för eleverna vid Kungsgårdsskolan.

Tillsynen visar vidare att i Sätters kommun görs ingen kommunövergripande bedömning av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5. Matematik, svenska och engelska är de ämnen som prioriteras i kommunens uppföljning av elevernas kunskapsutveckling i årskurs 5 och då i form av resultat från de nationella proven samt olika diagnoser i svenska. 2008 gjordes i kommunen en sammanvägd bedömning av hur många elever som klarat respektive ämnesprov för årskurs 5. Denna statistik visar att, 2008, når 95 procent av eleverna godkänt resultat för provet i engelska, 87 procent i matematik och 92 procent i svenska.

År 2009 görs ingen sammanvägd bedömning av hur många elever som klarat respektive ämnesprov däremot har Skolinspektionen tagit del av andel elever som klarat samtliga delprov inom respektive ämne. Kommunens sammanställning av resultaten visar att endast 65 procent av eleverna klarade samtliga delprov i engelska, 51 procent i matematik och 71 procent i svenska. Variationen är stor mellan kommunens olika skolor. Exempelvis klarade endast 36 procent av eleverna i Enbacka skola samtliga delprov för ämnesprovet i matematik medan motsvarande resultat för Stora Skedvi skola är 79 procent.

Det genomsnittliga meritvärdet för elever i årskurs 9 år 2008 ligger under motsvarande resultat för riket och jämförbar kommungrupp. Det framgår också att det har skett en viss försämring av betygsresultaten under åren 2006-2008. Klockarskolans egen statistik för 2009 visar dock en förbättring det senaste året. Förbättringen består i att det genomsnittliga meritvärdet för elever i årskurs 9 har höjts från 193 poäng år 2008 till 203 poäng år 2009. Vidare har behörighet till nationella program i gymnasieskolan höjts från 90 procent 2008 till 97 procent 2009 och andelen som inte nått målen i alla ämnen sjunkit med 2 procentenheter. Det finns en tydlig skillnad på 28 poäng mellan pojkar och flickors meritvärde 2008. För flickor uppgår det genomsnittliga meritvärdet för år 2008 till 207 poäng och för pojkar till 179 poäng. Enligt skolans egen statistik har denna skillnad ytterligare ökat under 2009.

Enligt betygsstatistik över slutbetyg årskurs 9, 2008 från Skolverket är hem- och konsumentkunskap ett av de ämnen där eleverna har svårt att nå målen. Resultaten på de nationella ämnesproven årskurs 9, 2008, i engelska ligger i nivå med motsvarande resultat för riket och kommungruppen. Resultatet ligger dock under motsvarande resultat för riket och kommungruppen när det gäller matematik och svenska.

Skolinspektionen bedömer att Sätters kommun behöver vidta åtgärder så att alla elever ges möjlighet att lägst nå mål att uppnå i alla ämnen. Då det inte finns någon bedömning, varken på skol- eller kommunnivå, över hur stor andel av eleverna som når målen i samtliga ämnen i årskurs 5, kan Skolinspektionen inte göra någon bedömning av elevernas kunskapsresultat i årskurs 5. Andelen elever som klarat samtliga delprov i de nationella ämnesproven i årskurs 3 och 5 indikerar dock att kunskapsresultaten är alltför låga i de lägre skolåren. Även om kunskapsresultaten förbättrats senaste året i årskurs 9 så är det angeläget att uppnå ytterligare förbättringar då statistiken visar att mellan var fjärde och femte elev de senaste två åren lämnar årskurs 9 utan att ha nått målen i alla ämnen. Det är även angeläget att Sätters kommun analyserar orsakerna till den avsevärda skillnaden i meritvärdespoäng mellan pojkar och flickor.

Kommunens åtgärder och förväntade resultat

Nedan i denna rapport redovisas de åtgärder kommunen vidtagit eller kommer att vidta med anledning av inspektionen.

I syfte att förbättra kunskapsresultaten har följande åtgärder vidtagits eller kommer att vidtas:

Kommunen har även för 2010 avsatt medel som möjliggör att fullt ut använda statsbidraget för Lärarlyftet. Under 2009 deltog 16 lärare i utbildningssatsningen. Motsvarande antal kommer att erbjudas att delta under 2010. Utbildningar har prioriterats utifrån en bedömning av måluppfyllelsen och utifrån att stärka lärares kompetens i ämnen man inte är behörig i. Exempel på utbildningar är: Svenska som andraspråk, Specialpedagogik för de tidigare åren, Specialpedagogik i en inkluderande skola, Specialpedagogisk grundsyn, inriktning att läsa och skriva, Specialpedagogisk grundsyn, inriktning matematik, Läs- och skrivutveckling mot f-klass och tidigare år, Att bemöta olika barns behov med ett differentierat lärande i förskola och skola, Matematikundervisning i utveckling, Matematiklärande för verksamma lärare, Språkdidaktik samt engelskspråkig barn- och ungdomslitteratur, Teknik för år 7-9 samt Musik i grundskolans tidigare år.

Kommunen har avsatt medel för en NTA¹- och Matematikutvecklare motsvarande 25 % av en tjänst. Denna kommer under 2010 att genomföra studiecirkel för lärare vid skolorna. Under våren genomförs cirklar vid Enbacka och Stora Skedvi skolor. Studiecirkeln utgår från boken ”Att kunna förstå och använda tal – en handbok”. Med dessa insatser är målet att fortsätta öka intresset för matematiken, öka självkänslan hos pedagoger och elever, få pedagogen att våga ”släppa” matteboken så att lusten kommer tillbaka, att lära matematik och att lektionerna blir innehållsrika med mer variation av undervisningen. Samma cirkel planeras för Kungsgårdsskolan hösten 2010.

Matematiksatsning 2010

I syfte att utveckla matematikundervisningen ytterligare har matematikutvecklaren samordnat ansökan om Skolverkets Matematiksatsning 2010. Bidraget syftar till att stimulera och stärka skolornas eget utvecklingsarbete med att höja kvaliteten i matematikundervisningen.

Målet på lång sikt är att:

- öka intresset generellt för matematik hos våra elever,
- öka måluppfyllelsen i matematik,
- öka den generella matematikkompetensen hos all undervisande personal i år 1-6,
- öka kunskapen hos undervisande personal om innehåll i aktuell respektive ny kursplan i matematik, kompetensen hos alla lärare som undervisar i matematik i år 1-9 i att utifrån styrdokumentet analysera och bedöma elevers matematiska kunskaper,
- öka informationen till elevernas vårdnadshavare om dagens skolmatematik, om kursplanerna i matematik, om de nationella proven samt om hur elevers matematiska kunskaper bedöms.

Målet på kort sikt är att:

- öka intresset för geometri hos elever i åk 6,
- öka måluppfyllelsen i geometri i åk 1-6,
- öka geometrikunskaperna hos all undervisande personal i år 1-6,

¹ Naturvetenskap och teknik för alla - NTA - är ett skolutvecklingsprogram med syfte att stimulera nyfikenhet och öka intresset för naturvetenskap och teknik hos både elever och lärare. Med start 2007 har Säter kommun arbeta med NTA för att utveckla undervisningen i NO och Teknik. 2008/2009 omfattar programmet verksamhet från förskoleklass till år 9.

- öka kunskapen hos undervisande personal om geometriinnehållet i aktuell respektive ny kursplan i matematik, kompetensen hos alla lärare som undervisar i matematik i år 1-9 i att utifrån styrdokumenterna analysera och bedöma elevers matematiska kunskaper, detta med särskild betoning av geometrikunskaper,
- öka informationen till elevernas vårdnadshavare om dagens skolgeometri, om kursplanernas mål i geometri med exempel ur de nationella proven samt om hur elevers geometriska kunskaper bedöms.

Genomförandet sker genom att personal i år 1-6 som undervisar i matematik läser kursen Matematisk problemlösning i skolan, 7,5 hp. Matematiklärare i år 7-9 samt skolledare läser kursen Matematikkunskaper, analys och bedömning, 7,5 hp. Berörd personal i år 1-9 samt skolledare läser Matematikundervisning som utvecklingsprojekt, 7,5 hp, med fokus på geometri, gäller samtliga kurser.

Personal och elever i år 1-9 gör geometriinriktade studiebesök på ett inlevelsemuseum med interaktiv miljö i samt Framtidsmuseet, centrum för populärvetenskap. Organiserar över stadiegränserna för att underlätta för fortsatt samarbete. Matematiklådor med konkret material införskaffas för år 1-9. De ska främst ha inriktning mot geometri. Äldre elever undervisar yngre elever i geometri. Med sin lärare planerar, genomför och utvärderar de sina lektioner utifrån de nya nationella målen. Vårdnadshavare informeras om geometrisatsningen, om innehåll i de nya kursplanerna och i de nationella proven samt om hur elevers geometriska kunskaper bedöms. Tidsplan:

År 2010/2011: Styrgruppen inleder sitt arbete, Diagnos och attitydundersökning, Nationella prov, Vårdnadshavare informeras om geometrisatsningen, Personal i år 1-6 läser kursen Matematisk problemlösning i skolan, 7,5 hp, Matematiklärare i år 7-9 samt skolledare läser kursen Matematikkunskaper, analys och bedömning 7,5 hp.

År 2010/11 och 2011/2012: Personal och elever år 1-9 gör riktade studiebesök på Verket och Framtidsmuseet, Matematiklådor införskaffas eller byggs upp.

År 2011/2012: Berörd personal i år 1-9 samt skolledare läser kursen Matematikundervisning som utvecklingsprojekt 7,5 hp, Äldre elever undervisar yngre elever i geometri. Elever undervisar vårdnadshavare i geometri, Diagnos och attitydundersökning, Nationella prov.

Uppföljning sker genom sammanställning av diagnoser och nationella prov för att se om måluppfyllelsen i geometri ökat. Sammanställning och jämförelse av attitydundersökningar för att se om öka intresset för geometri hos eleverna ökat. Sammanställning och analys

resultatet av satsningen på personalens fortutbildning vid Högskolan Dalarna för att se om kompetensen ökat i enlighet med kursmålen. I denna uppföljning och utvärdering sker samarbete med personal från Högskolan Dalarna.

Övrigt

Barn- och utbildningsnämnden har inrättat en tjänst som IT-pedagog. Denna kommer inom sitt uppdrag (ca 25 %) att stödja utvecklingen av de skriftliga omdömena.

När det gäller läsning har Säter kommun under åren 2006-2009 genomfört projektet Läsi-Säter. Under projekttiden har satsningar genomförts på kompetensutveckling och material, texter och böcker av god kvalitet. God läsutveckling i skolåren F – 3 och kommundiagnoserna i läsning har integrerats i arbetet. Efter att denna satsning avslutades under 2009 görs en bedömning att arbetet för att stödja elevernas läsutveckling måste fortsätta för att effekterna av LäsiSäter inte ska avklinga. Kommunen har inrättat en läs- och skrivutvecklare och avser att frigöra ytterligare specialpedagoger anställda inom elevhälsan motsvarande ca 25 % av en heltidstjänst för att vidareutveckla arbetet med att stödja elevernas läsutveckling. Ett exempel på en sådan insats har inletts inom Gustafs/Skedvi skolområde där eleverna i år 2-6 deltar i ett intensivläsningsprojekt under november till februari med syfte att öka läsförståelsen. Eleverna läser bland annat läslistor för varandra under fem till tio minuter varje dag. Listorna byts ut vartefter och har en stigande svårighetsgrad.

Vidare avser Gustafs/Stora Skedvi skolområde att utbilda ytterligare en av personal i Wittingmetoden (tre är redan utbildade). Metoden utgår från läsprocessens båda huvudkomponenter, symbolfunktionen och förståelse.

En särskild satsning på läromedel och laborativt material kommer att genomföras under 2010. För att stödja processen med att utveckla de skriftliga omdömena har ett häfte/ordlistor - ett grundpaket för lärares professionella språk köpts in till samtliga lärare.

Kungsgårdsskolan har i samråd med Kulturskolan sökt centrala medel kring ”Skapande skola”. Medlen som vi sökt kommer vid ett beviljande användas till år 4-6 för ökad måluppfyllelse i fler ämnen. Temat för denna satsning kallas ”Kulturspråka”. Man kommer arbeta i kulturspår och i tvärgrupper med nyanlända barn och ungdomar, särskola, elevhälsa och övriga skolan. Här ser man stora möjligheter för alla elever att mötas genom skapandets kraft och kulturella upplevelser och därigenom finna gemenskap, utveckla sin egen identitet för att känna delaktighet, förståelse och medmänsklighet samt öppna för nya metoder i skolan till språkinläring och kunskapsinhämtning. Genomförandet kommer att

inledas med tema- och fördjupningsdagar i samarbete med professionella aktörer inom bild/skulptur och dans. Dessa kommer sedan att följas upp och under en längre period genomsyra klassernas inre arbete, som ett naturligt inslag i skolverksamheten. Insatserna ska ske i de redan befintliga skolämnena och ska inte bli en aktivitet utanför den vanliga undervisningen. "Kulturspråka" ska ske genom temadagar, elevens val samt inom ordinarie undervisning.

Vuxenutbildningen och sfi

Vuxenutbildningen i Säter uppnår goda resultat vad avser andelen elever som slutför de olika kurserna både inom grundläggande och gymnasial vux och sfi. Däremot är andelen med icke godkänt (IG) på gymnasiekurserna hög. Av resultaten framgår att så många som 60-70 procent inte klarat av A-kursen i matematik år 2007-2008. Detta är en klar försämring jämfört med tidigare år utan att verksamheten närmare analyserat dessa resultat. Skolinspektionen bedömer att resultaten inom vuxenutbildningen och sfi behöver förbättras och då särskilt när det gäller gymnasiekurserna.

Särskolan

Skolinspektionen kan inte bedöma kunskapsresultaten då tillräckligt underlag saknas.

Kommunens åtgärder och förväntade resultat

Kommunens åtgärder för Särskolan, Vuxenutbildning och SFI redovisas i särskilda, separata, rapporter.

1.2 Uppföljning av resultat avseende kunskaper, utveckling och lärande

1.2.1. Kommunen följer upp och utvärderar kunskapsresultaten i samtliga skolformer och resultatet av arbetet med omsorg, utveckling och lärande i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen

Skolinspektionens Motivering

Enligt 1 kap. 12 § skollagen är den som är huvudman för utbildningen ansvarig för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och de bestämmelser som kan finnas i annan lag eller förordning. Enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har rektorn ansvar för att eleverna når målen för utbildningen. Detta medför en skyldighet att kontinuerligt följa upp och utvärdera ele-

vernas kunskapsresultat så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav.

Som huvudman för utbildningen följer Sätters kommun upp och utvärderar kunskapsresultat i samtliga skolformer samt resultatet av arbetet inom förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen genom att bland annat sammanställa betyg, resultat av nationella ämnesprov, diagnoser i svenska, enkäter till föräldrar i förskolan, årskurserna 2, 5 och 8, till elever i årskurs 8 samt en enkät till personal i samtliga verksamheter. Representanter för förvaltning och nämnd gör även verksamhetsbesök där måluppfyllelsen diskuteras. I tillsynen framkommer dock att det saknas en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i relation till kursplanernas mål i samtliga ämnen i grundskolornas årskurs 5. Sådan uppföljning och utvärdering sker varken i kommunens skolor eller på kommunövergripande nivå. Detta innebär att varken rektorer eller kommunen har något samlat underlag för bedömning av måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i alla ämnen. Följaktligen saknas tillräckliga underlag för att kunna fatta välgrundade beslut om organisation, resurser och stödinsatser som i sin tur kan vara avgörande för vissa grundskolors resultat och elevers kunskapsutveckling.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunens uppföljning och utvärdering av elevernas resultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 9 i alla ämnen behöver förbättras. I detta sammanhang är det viktigt att följa upp och analysera skillnaden i kunskapsresultat mellan pojkar och flickor samt skillnaden mellan resultaten på nationella ämnesprov i årskurs 9 och satta betyg i årskurs 9. En jämförelse mellan resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 9 och elevernas slutbetyg visar på en mindre god överensstämmelse i ämnet matematik. Mer än var fjärde elev får ett högre betyg i matematik än motsvarande provresultat. Nationella prov utgör ett av flera underlag för betygsättningen, därför ska betyg inte enbart vara baserade på resultaten vid de nationella proven, men det är ändå värt, att inom kvalitetsarbetet, uppmärksamma differensen för att få en förståelse för och en förklaring till varför denna skillnad finns.

Skolinspektionen bedömer vidare att uppföljningen av varje enskild elevs kunskapsutveckling i kommunens skolor behöver utvecklas. Sätters kommun har ett gemensamt utarbetat bedömningsunderlag för samtliga ämnen och skolår i grundskolan. Dessa bedömningsunderlag ligger till grund dels för lärarnas uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten dels för de skriftliga omdömen som upprättas inför varje utvecklingssamtal. Bedömnings-

underlagen och omdömena visar tydligt vilka av kursplanernas uppnåendemål som eleven uppnått. Kopplingen till läroplanens och kursplanernas mål av att sträva mot framgång inte tydligt. Bedömning och beskrivning av vilka kvalitativa nivåer på sitt lärande och sina kunskaper som varje elev har uppnått saknas därför till stor del.

Inte heller för den obligatoriska särskolan finns en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i relation till kursplanernas mål i alla ämnen. Detta innebär att varken rektor eller kommunen har något samlat underlag för bedömning av måluppfyllelsen. Följaktligen saknas även här tillräckliga underlag för att kunna fatta välgrundade beslut om organisation, resurser och stödinsatser. Detta behöver utvecklas.

Sätters kommun behöver därför, enligt Skolinspektionens bedömning, ytterligare utveckla sitt kontinuerliga och systematiska kvalitetsarbete.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Under hösten 2009 har samtliga skolledare i grundskolan och särskolan och biträdande förvaltningschefen deltagit i Skolverkets seminarierie kring IUP - processen i regi av Högskolan Dalarna. Målet med seminarieriens har varit att ge skolledarna insikt i reglerna kring IUP och skriftliga omdömen och Skolverkets olika stödmaterial. En förväntan är att rektor härmed ska erhålla bättre förutsättningar att stödja sin skola i arbetet med utforma individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen (IUP) i enlighet med förordningens krav. Detta innebär att rektor efter deltagande i seminarierien förväntas:

- ha god kännedom om de nya bestämmelserna, deras innebörd, och deras syfte,
- veta vad som kännetecknar en IUP med skriftliga omdömen som lever upp till förordningens krav, - kunna analysera vilket behov av stöd och kompetensutvecklingsinsatser som finns på skolan/i kommunen, och
- kunna erbjuda en fungerande ”verktyglåda” för lärarnas fortsatta arbete.

Under vårterminen 2010 har arbetet med utveckla IUP processen fortsatt vid rektorskonferensen som genomförs varje vecka. Gruppen har använt sig av Skolverkets stödmaterial ”IUP-processen – arbetet med den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen”. (Rektor för särskolan har också använt Skolverkets material ”Kunskapsbedömning i särskola och särnux”).

Gruppen enades i januari om att revidera de kommungemensamma bedömningsgrunderna och ersätta dessa med bedömningsmatriser för varje ämne och årskurs. Parallellt pågår arbetet med att utveckla IUP-processen enligt följande steg:

- A. Lokal pedagogisk planering skrivs för alla ämnen med kursplanernas strävansmål som utgångspunkt. Den lokala pedagogiska planeringen ska läggas upp och innehålla följande delar:
1. De mål att sträva mot som läraren har utgått från.
 2. Hur läraren har konkretiserat dessa för att passa den åldersgrupp/de elever som undervisningen avser.
 3. Vilket innehåll och vilka arbetssätt och arbetsformer eleverna ska arbeta med för att de ska kunna utveckla de förmågor som är beskrivna i mål att sträva mot och i bedömningens inriktning samt vad undervisningen ska handla om.
 4. Vad läraren kommer att bedöma i elevernas arbete och hur bedömningen kommer att gå till (skriven text, muntligt, problemlösande aktivitet etc.). Under denna punkt är det viktigt att beskriva vad det är i elevernas arbete som ska bedömas, inte att beskriva vad eleverna ska göra. Det är svårt för eleverna att veta vad läraren kommer att bedöma om det under bedömning står att eleven ska skriva t.ex. en faktatext eller en räknasaga och det inte beskrivs vad i detta som kommer att bedömas.
- B. Skriftligt omdöme ska ges i alla ämnen byggt på bedömning av elevens resultat utifrån de lokala pedagogiska planeringarna. Eleven informeras om innehållet i de skriftliga omdömena. Sedan skickas de till vårdnadshavare inför utvecklingssamtalet.
- C. IUP utformas vid utvecklingssamtal och innehåller följande:
- Målen uppnås genom att skolan ska...
 - Eleven kan bidra genom att...
 - Föräldrarna kan bidra genom att...

För att skapa förutsättningar för personalen att utveckla IUP-processen har forum skapats, s.k. PUA eftermiddagar (Pedagogiskt UtvecklingsArbete). Det innebär att all personal inom grundskolan avsätter en eftermiddag i månaden för att arbeta med IUP-processen.

En systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i relation till kursplanernas mål i samtliga ämnen i grundskolornas årskurs 5 kommer att genomföras under vårterminen 2010.

För att öka kompetensen kring att följa upp och analysera skillnaden i kunskapsresultat mellan pojkar och flickor har åtta personer inlett Skolverkets utbildning Jämställdhet i skolan (7,5 hp). Syftet med utbildningen är att utveckla förmågan att kritiskt granska föreställningar, normer och idéer kring genus och jämställdhet.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Biträdande förvaltningschef ansvarar för arbetet i rektorsgruppen och respektive rektor för arbetet vid sin skola.

Tidsplan

Våren 2010 med fortsättning läsåret 2010/2011. Bedömningsmatriserna ska vara uppräta-
de augusti 2010.

Uppföljning av åtgärden

Uppföljningen sker genom att ta del av resultaten från nationella prov och betyg, juni 2010 och 2011. Analys av ett stickprov av lokala pedagogiska planeringar, skriftliga omdömen och individuella utvecklingsplaner genomförs i juni månad 2010. Resultatet av denna granskning kommer att utgöra grund för en jämförande undersökning i slutet av höst och vårterminen 2010/2011.

2 Normer och Värden

Den regelbundna tillsynen har inom detta område granskat kommunens arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro.

2.1.1 Kommunens samtliga verksamheter utgör trygga miljöer

Skolinspektionens Motivering

Enligt skollagen 1 kap. 2 § ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt ska den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling som mobbning och rasistiska beteenden. Enligt 14 a kap. 6 § skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Enligt läroplanerna ska eleven i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan och fritidshemmet ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Förskolan ska erbjuda barnen en trygg miljö som samtidigt utmanar till lek och aktivitet.

Intervjuer med barn och elever samt personal visar att barn och elever inom kommunens verksamheter i huvudsak upplever miljöerna som trygga. Rutiner finns för att hantera och bearbeta situationer med trakasserier och kränkningar som ändå kan uppstå. Det gör att barnen och eleverna oftast trivs och känner sig trygga. Av tillsynen framkommer emellertid att det finns några grundskolor som inte helt lever upp till nämnda krav. I intervjuer med elever, föräldrar och personal framkommer att elevernas upplevelse av trivsel och trygghet liksom arbetsro varierar mellan olika skolor och klasser. En i kommunen genomförd enkät 2009 bekräftar ovanstående. Exempelvis redovisas ett anmärkningsvärt högt resultat på Klockarskolan som svar på frågan om mobbning eller annan kränkande behandling förekommer på skolan. Det förekommer även att lärare i Klockarskolan inte alltid bemöter sina elever med respekt.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver vidta åtgärder för att säkerställa att det i samtliga verksamheter bedrivs ett målinriktat arbete kring dessa frågor.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Berörda rektorer har av förvaltningsledningen fått i uppdrag att se över skolans rutiner för att förebygga kränkning och diskriminering samt att utreda påståendet att personal inte alltid bemöter sina elever med respekt.

Rutin för utredning vid påtalad kränkning eller diskriminering har uppdaterats.

Biträdande förvaltningschef, sju av kommunens skolledare och tio lärare/ fritidspedagoger deltar i Skolverkets seminarier *Diskriminering -kränkande behandling*. Syftet med utbildningen är att främja utveckling av arbetet mot diskriminering och tillämpningen av ett normkritiskt perspektiv i förskolorna, fritidshemmen och skolorna.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Rektor vid respektive förskola/skola.

Tidsplan

Våren 2010.

Uppföljning av åtgärden

Åtgärden följs upp genom:

- Elev och föräldraenkäter våren 2010
- Förvaltningsledningen träffar rektor i maj månad för att följa upp rektors planering av kompetensutvecklingsdagar i juni samt träffar rektor under september-november för att följa upp rektors kvalitetsredovisning.
- Genom att barn- och utbildningsnämnden förlägger sina sammanträden vid skolor för att i samband med sammanträdet prata med elever för att förhöra sig om hur de upplever trygghet och bemötande från vuxna på skolan. Sammanträdet 2010-03-25 förläggs vid Sätters skolområde med tillhörande verksamhetsbesök vid skolår F-6, samt sammanträdet 2010-05-20 vid Enbacka skola med tillhörande verksamhetsbesök vid skolår F-6. Motsvarande verksamhetsförlagda sammanträden kommer att planeras in under hösten 2010.

2.1.2 Kommunen ser till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Skolinspektionens Motivering

Enligt 14 a kap. 6 § skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Enligt Lpo 94 avsnitt 1, Grundläggande värden, ska var och en som verkar inom skolan främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö. Skolan har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos eleverna förankra de grundläggande värden som samhällsliv vilar på.

Tillsynen visar att det i många verksamheter pågår en rad aktiviteter för att förebygga och förhindra kränkningar. De sammantagna insatserna har dock inte varit tillräckliga eller gett önskad effekt då tillsynen visar att det förekommer kränkningar och att det finns elever som upplever miljön i skolan eller fritidshemmet som otrygg. I intervjuer med elever, personal och föräldrar framkommer att i vissa fall är värdegrundsarbetet förlagt till vissa lektioner och finns därmed inte alltid med som en naturlig del i den övriga undervisningen. Det finns också en stor variation mellan olika lärare när det gäller omfattning och engagemang kring det aktiva och förebyggande värdegrundsarbetet. Därmed finns inte alltid ett konsekvent förhållningssätt hos personalen och regler och överenskommelser riskerar att tillämpas på olika sätt. Resultatet blir i flera fall bristande arbetsro och oro under både lek-

tioner och övrig tid. En i kommunen genomförd enkät 2009 bekräftar ovanstående beskrivning.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver vidta åtgärder för att säkerställa att det i samtliga verksamheter bedrivs ett målinriktat arbete kring dessa frågor.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Berörda rektorer har av förvaltningsledningen fått i uppdrag att se över skolans rutiner för att förebygga kränkning och diskriminering.

Biträdande förvaltningschef, sju av kommunens skolledare och tio lärare/ fritidspedagoger deltar i Skolverkets seminarier *Diskriminering -kränkande behandling*. Syftet med utbildningen är att främja utveckling av arbetet mot diskriminering och tillämpningen av ett normkritiskt perspektiv i skolorna. Målet är att det ska finnas ett konsekvent förhållnings-sätt hos personalen och att regler och överenskommelser ska tillämpas på ett enhetligt sätt.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Rektor vid respektive förskola och skola.

Tidsplan

Våren 2010.

Uppföljning av åtgärden

Åtgärden följs upp genom:

- Elev och föräldraenkäter våren 2010.
- Att förvaltningsledningen träffar rektor i maj månad för att följa upp rektors planering av kompetensutvecklingsdagar i juni samt träffar rektor under september-november för att följa upp rektors kvalitetsredovisning och likabehandlingsplan.
- Att barn- och utbildningsnämnden förlägger sina sammanträden vid skolor för att i samband med sammanträdet prata med elever för att förhöra sig om hur de upplever trygghet och bemötande från vuxna på skolan. Sammanträdet 2010-03-25 förläggs vid Sätters skolområde med tillhörande verksamhetsbesök vid skolår F-6, samt sammanträdet 2010-05-20 vid Enbacka skola med tillhörande verksamhetsbesök vid skolår F-6.

Motsvarande verksamhetsförlagda sammanträden kommer att planeras in under hösten 2010.

2.1.3 Kommunen ser till att det finns en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna i varje särskild verksamhet.

Skolinspektionens Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt 3 kap. 16 § i diskrimineringslagen ska en utbildningsanordnare även upprätta en årlig plan för arbetet mot diskriminering, en så kallad likabehandlingsplan. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska likabehandlingsplanen och planen mot kränkande behandling upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen och eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Kraven enligt båda lagarna kan uppfyllas i samma plan.

Tillsynen visar att grundskolorna och fritidshemmen har gemensamma planer som kallas likabehandlingsplaner. Samtliga planer innehåller definitioner av kränkande behandling och diskriminering samt åtgärder mot kränkande behandling. De olika verksamheternas specifika förutsättningar, behov och åtgärder går inte att särskilja i alla planer, inte heller har elevernas delaktighet beaktats vid upprättandet. Förskolornas planer utgår från en viss kartläggning och nulägesanalys. Enligt egen utsago bedömer dock förskolornas personal och rektorer att kartläggningarna behöver förbättras och att barnens delaktighet behöver tillgodoses i en högre utsträckning. Enheterna för pedagogisk omsorg (familjedaghemmen) saknar egna likabehandlingsplaner. Sätters utbildningscentrums plan behöver utveckla den aktuella kartläggningen. Särvtux verksamhet saknas i planen för Sätters utbildningscentrum.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behöver vidtas för att samtliga verksamheter ska upprätta planer mot kränkande behandling som fullt ut svarar mot gällande plankrav.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Förvaltningsledningen har i individuella samtal med berörda skolledare förvissat sig om att arbetet med att utveckla enheternas planer mot kränkande behandling fortsätter att utvecklas.

Inom förskolan har kartläggningen utvecklats genom att man använder ”Husmodellen”² för att upptäcka när och var kränkande behandling kan ske. För att öka barnens delaktighet i framtagandet av planerna har man använt samtal och intervjuer. Man har tagit reda på hur det är att leka i de olika rummen på förskolan, var man kan bli rädd, känna sig otrygg etc.

Enheterna för övrig pedagogisk omsorg har upprättat egna planer för sin verksamhet och arbete pågår för att upprätta planer där fritidshemmens specifika behov går att särskilja från skolans.

Sätters utbildningscentrums har vidareutvecklat aktuell kartläggning i sin plan och Särvux verksamhet finns nu med i planen för Sätters utbildningscentrum.

Biträdande förvaltningschef, sju av kommunens skolledare och tio lärare/fritidspedagoger deltar i Skolverkets seminarier *Diskriminering -kränkande behandling*. Syftet med utbildningen är att främja utveckling av arbetet mot diskriminering och tillämpningen av ett normkritiskt perspektiv i skolorna. Målet är att det ska finnas ett konsekvent förhållnings-sätt hos personalen och att regler och överenskommelser ska tillämpas på ett enhetligt sätt.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Biträdande förvaltningschef och rektor vid respektive förskola och skola.

Uppföljning av åtgärden

Åtgärden följs upp genom att förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad för att tillsammans med skolledarna förbereda utvärderingen av områdets likabehandlingsplaner och planer mot kränkande behandling. Under juni-augusti läser och analyserar biträdande förvaltningschef områdenas likabehandlingsplaner/planer mot kränkande behandling och kvalitetsredovisningar. Analysen återkopplas dels individuellt till

² Husmodellen kommer från JämO och synliggör var barn/elever och personal befinner sig på och hur de använder den pedagogiska miljön. Läs mera om husmodellen via: <http://www.jamstalldskola.se/arbete-jamstalldhet/steg1-kartlaggning.shtml>

berörd skolledare, dels generellt för skolledarna vid en kvalitetsdag den 9 augusti. Den 26-27 augusti presenteras analysen för ledamöterna i Barn- och utbildningsnämnden. Under perioden september-november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp och återkoppla områdenas kvalitetsredovisningar.

2.1.4 Kommunen ser till att likabehandlingsplanen följs upp och utvärderas och ser till att skolor och verksamheter följer upp och utvärderar att miljön är trygg

Skolinspektionens Motivering

Enligt 3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska en uppföljning och en utvärdering av likabehandlingsplanen göras i kvalitetsredovisningen för 2008. I kvalitetsredovisningen som avser år 2009 och följande år ska likabehandlingsplaner och planer mot kränkande behandling i de olika verksamheterna följas upp och utvärderas årligen.

Sätters kommun anger i sin mall för kvalitetsredovisningar att likabehandlingsplanerna ska följas upp och utvärderas. I de olika verksamheternas kvalitetsredovisningar återfinns också rubriken normer och värden. I kvalitetsredovisningarna beskriver verksamheterna olika aktiviteter som genomförts för att främja likabehandling och motverka kränkningar. Där- emot bedöms resultatet av arbetet i mycket begränsad omfattning i de olika enheternas kvalitetsredovisningar.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver se till att verksamheternas likabehandlingsplaner och planer mot kränkande behandling följs upp och tydligt utvärderas årligen i kvalitetsredovisningarna avseende 2009 och framåt samt att de verksamheter som överhuvudtaget inte följt upp planerna gör det.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

I syfte att stödja skoledarna att bättre kunna följa upp och utvärdera enheternas likabehandlingsplaner och planer mot kränkande behandling deltar sju av kommunens skolledare och tio lärare/fritidspedagoger i Skolverkets seminarierie *Diskriminering -kränkande behandling*. Syftet med utbildningen är att främja utveckling av arbetet mot diskriminering och tillämpningen av ett normkritiskt perspektiv i skolorna. Målet är att det ska finnas ett kon-

sekvent förhållningssätt hos personalen och att regler och överenskommelser ska tillämpas på ett enhetligt sätt.

I syfte att stödja skolledarna i deras utvärdering av enheternas likabehandlingsplaner och planer mot kränkande behandling kommer förvaltningsledningen att träffa samtliga skolledare inför att arbetet med årets kvalitetsredovisning ska inledas. Samtliga kvalitetsredovisningar kommer därefter att analyseras av förvaltningsledningen med fokus på att verksamheternas likabehandlingsplaner och planer mot kränkande behandling följs upp och tydligt utvärderats. Resultatet av analysen återkopplas därefter till berörd rektor.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Biträdande förvaltningschef och rektor vid respektive förskola och skola.

Uppföljning av åtgärden

Åtgärden följs upp genom att förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad för att tillsammans med skolledarna förbereda utvärderingen av områdets likabehandlingsplaner och planer mot kränkande behandling. Under juni-augusti läser och analyserar biträdande förvaltningschef områdenas likabehandlingsplaner/planer mot kränkande behandling och kvalitetsredovisningar. Analysen återkopplas dels individuellt till berörd skolledare, dels generellt för skolledarna vid en kvalitetsdag den 9 augusti. Den 26-27 augusti presenteras analysen för ledamöterna i Barn- och utbildningsnämnden. Under perioden september-november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp och återkoppla områdenas kvalitetsredovisningar.

3. Kommunens ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen har inom detta område granskat kommunens ansvarstagande för skolans och övriga verksamheters arbete för att nå de nationella målen. Vidare granskas hur kvalitetsarbetet fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur kommunen följer bestämmelserna.

3.1 Tillgång till plats och tillgång till likvärdig utbildning

3.1.1 Kommunen erbjuder den omsorg, den undervisning och de valmöjligheter barn, elever och studerande har rätt till (3.1.1).

Skolinspektionens Motivering

Undervisning i alla ämnen

Enligt bilaga 3 till skollagen omfattar det garanterade antalet undervisningstimmar 6 665 timmar i grundskolan. Av timplanen framgår utbildningens omfattning i timmar för ämnen, ämnesgrupper, språkval och elevens val.

I intervjuer med elever framkommer det att i de lägre skolåren finns elever som inte eller i begränsad omfattning får undervisning i samtliga ämnen, t.ex. i de naturorienterade ämnena och teknik. Detta bekräftas i intervjuer med lärare och rektor.

Skolinspektionen kan konstatera att hem- och konsumentkunskap för eleverna i årskurserna 1–5 inte anordnas eller inte anordnas i tillräcklig utsträckning för att eleverna ska kunna nå målen i årskurs 5 i ämnet före utgången av årskurs 5.

Skolinspektionens Bedömning

Detta behöver åtgärdas.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Kritiken gällande att elever i begränsad omfattning får undervisning i de naturorienterade ämnena och teknik är åtgärdad genom att berörda klasser arbetar med NTA³ och tillgodoser därmed kraven i kemi och fysik.

Hem- och konsumentkunskap genomförs under läsåret 2010/2011 i samråd med personal från fritidshemmen vid skolorna. Eftersom de nya kursplanerna som enligt remissförslag

³ Naturvetenskap och teknik för alla - NTA - är ett skolutvecklingsprogram med syfte att stimulera nyfikenhet och öka intresset för naturvetenskap och teknik hos både elever och lärare. Med start 2007 har Säter kommun arbetat med NTA för att utveckla undervisningen i NO och Teknik. 2008/2009 omfattar programmet verksamhet från förskoleklass till år 9.

införs läsåret 2011/2012, påverkar hem- och konsumentkunskap kommer kommunens timplan att ses över för att uppfylla de nya kursplanekraven inför dess införande 2011.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Rektor.

Uppföljning av åtgärden

Åtgärden följs upp genom att förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad för att tillsammans med skolledarna förbereda utvärderingen av områdets kvalitetsredovisning. Under perioden september-november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp om ev. åtgärder vidtagits inför det kommande läsåret.

Svenska som andraspråk

Enligt grundskoleförordningen är svenska som andraspråk ett eget ämne med egen kursplan och egna betygskriterier och syftar till att eleverna ska uppnå en funktionell behärskning av det svenska språket i nivå med elever som har svenska som modersmål.

Tillsynen visar att det förekommer att svenska som andraspråk fungerar som stöd i svenska eller att det inte görs någon tydlig åtskillnad mellan undervisningen i svenska som andraspråk och i svenska.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i svenska som andraspråk behöver anordnas i enlighet med förordningen för de elever som behöver det.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Under hösten 2008 genomfördes en inventering av hur undervisningen i Svenska som andraspråk bedrivs i kommunens skolor. Det konstaterades att undervisningen fungerade som stöd i svenska eller att det inte gjordes någon tydlig åtskillnad mellan undervisningen i Svenska som andraspråk och i svenska. Detta föranledde barn- och utbildningsnämnden att i budget för 2009 avsätta extra medel för att komma till rätta med bristen.

Samma inventering genomfördes hösten 2009 då samtliga rektorer redovisade att undervisningen sker enligt grundskoleförordningens krav. Barn- och utbildningsnämnden har även för 2010 avsatt särskilda medel för att säkra denna undervisning.

Eftersom det inte framgår i någon av Skolinspektionens skolrapporter, vid vilken skola bristen förekommer har frågan åter tagits upp i rektors ledningsgrupp och samtliga rektorer hävdar att undervisningen från vårterminen 2010 sker i enlighet med grundskoleförordningens krav.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Rektor.

Tidsplan

Genomfört.

Uppföljning av åtgärden

Åtgärden följs upp genom att förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad för att tillsammans med skolledarna förbereda utvärderingen av områdets kvalitetsredovisning. Under perioden september-november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp om ev. åtgärder vidtagits inför det kommande läsåret.

Elevens val

Av 2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen framgår följande. I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. I elevens val kan även ingå ett språk som eleven inte tidigare fått undervisning i. Styrelsen ska sträva efter att tillgodose elevernas val genom att utnyttja de möjligheter som finns inom ramen för gällande bestämmelser.

I intervjuer med rektor, lärare och elever framkommer att organisationen av och innehållet i elevens val skiljer sig åt mellan skolorna men också inom respektive skola. Elevens val kan exempelvis i Sätters skolor innebära att eleverna kan välja mellan olika förutbestämda aktiviteter eller välja ett arbetsområde inom ett förutbestämt arbetsområde. Elevens val kan också innebära att göra klart olika arbetsuppgifter i ordinarie ämnen. I två av Klockarskolans arbetslag erbjuds inte elevens val överhuvudtaget.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver säkerställa att alla elever i enlighet med grundskoleförordningen erbjuds ett allsidigt urval av ämnen samt att de har ett reellt val inom vilket eller vilka ämnen de vill bredda och fördjupa sina kunskaper.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

För att kunna erbjuda eleverna ”ett allsidigt urval av ämnen” ska pedagogerna på St Skedvi skola samarbeta så att de kan ordna fler ämnesval samt ha tillgång till fler lokaler i skolan. Då ges eleverna möjlighet att fördjupa sig efter intresse och det kan också bli färre i varje elevgrupp. Det innebär att de klasser och lärare som samarbetar kring elevens val ska bestämma en gemensam tid för just elevens val vid schemasättningen i början på ett läsår.

Enbacka skola anordnar speciella elevens valdagar där eleverna ges möjlighet att fördjupa sig i det ämne de själva väljer. Klockans arbetslag på Enbacka skola har elevens valdag ett längre pass i veckan. Eleverna ges möjlighet att välja mellan idrott och hälsa, matematik, data, bild, skrivgrupp och engelska. De ska även utöka med So och No val. Pinglans arbetslag har ett längre pass elevens val varje fredag, eleverna gör ett nytt ämnesval var tredje vecka. För att få elevgrupper som inte är så stora används slöjdlärare, idrottslärare och fritidspersonal.

I Sätters skolområde genomförs en kartläggning av hur elevens val sker under våren 2010 i alla klasser. Resultatet av kartläggningen redovisas via lagledar under april månad. Hur resultatet blir kommer påverka de insatser som behöver göras inför läsåret 2010/2011. För att öka kunskapen kring elevens val som ämne kommer förordningstexter granskas och berörd personal kommer utbildas på kraven kring elevens val. Det sker idag ett samarbete med Kulturskolan kring elevens val, detta arbete kommer att utökas under läsåret 2010/2011. Som en del av kartläggningen kommer även elever tillfrågas om innehållet i elevens val. Detta kommer ske genom klass och elevråd. Efter kartläggning kommer tvärgrupper av personal som undervisar i olika åldrar att samarbeta för att utveckla elevens val.

Vid Klockarskolan erbjuds nu elevens val enligt timplan (60 min). Utbudet varierar något mellan årskurserna. Elevens val som erbjuds vid Klockarskolan är: Bild, musik, volleyboll, futsal, fördjupning ma/no, textilslöjd, trä- metall slöjd, dans, golf, design, film, fördjupning enskilt ämne, ridning, språkkonversation.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Berörd rektor.

Tidsplan

Genomfört.

Uppföljning av åtgärden

Åtgärden följs upp genom att förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad för att tillsammans med skolledarna förbereda utvärderingen av områdets kvalitetsredovisning. Under perioden september-november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp om ev. åtgärder vidtagits inför det kommande läsåret.

Modersmålsundervisning i grundskolan och barns möjlighet att utveckla sitt modersmål i förskolan

Enligt förskolans läroplan ska barn i förskolan som har ett annat modersmål än svenska få möjlighet att utveckla sin kulturella identitet samt sin förmåga att kommunicera på såväl svenska som sitt modersmål. Enligt 2 kap. 13 § grundskoleförordningen ska elever, om en eller båda föräldrarna har ett annat språk än svenska som modersmål och språket utgör ett dagligt umgängesspråk, få sin undervisning i detta språk som ett ämne om eleven har grundläggande kunskaper i språket och eleven önskar få sådan undervisning.

I Sätters kommuns förskolor finns barn med ett annat modersmål än svenska. Tillsynen visar att det saknas rutiner för hur förskolebarn som har ett annat modersmål än svenska ska få möjligheter att utveckla detta och sin kulturella identitet. Enligt förvaltningen har kommunen stora svårigheter, trots idoga försök, att rekrytera personal med de modersmål barnen behöver. Även i Sätters kommuns skolor finns elever i grundskolan som är berättigade till modersmålsundervisning men som inte erbjuds detta. Orsaken är även här svårigheter med att rekrytera modersmåls lärare.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behöver vidtas så att alla barn i förskolan som har ett annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla såväl sin kulturella identitet som sin förmåga att kommunicera på sitt modersmål i enlighet med läroplanens intentioner. Det är av stor vikt att det finns strategier för arbetet med att erbjuda barnen möjlighet att kommunicera på sitt modersmål. Skolinspektionen vill framhålla att förskolans läroplan ställer krav på att sådana strategier ska finnas även om det saknas personal med det modersmål barnen behöver.

Vidare bedömer Skolinspektionen att skolorna behöver finna lösningar för att erbjuda modersmålsundervisning till alla elever som är berättigade till detta.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Förskolan

Barn- och utbildningsnämnden har i 2010 års budget avsatt ytterligare medel för att kunna tillgodose att alla barn i förskolan som har ett annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla såväl sin kulturella identitet som sin förmåga att kommunicera på sitt modersmål i enlighet med läroplanens intentioner.

I handlingsplan för mottagande av nyanlända barn och elever i Sätters kommun anges att mottagande av nyanlända barn i förskolan innebär att man anordnar modersmålsstöd. Det är lika viktigt att föräldrarna inte glöms bort i detta sammanhang. Handlingsplanen kommer att revideras och uppdateras med strategier för arbetet med att erbjuda barnen möjlighet att kommunicera på sitt modersmål.

I Sätters förskoleområde sker ett nära samarbete med föräldrarna där förskolan tar del av familjens språk och kultur. Personalen uppmanar föräldrarna att prata sitt modersmål med barnen och skriver upp vardagsord på barnens modersmål för att hjälpa dem in i den svenska verksamheten. Genom biblioteket lånar förskolan böcker på barnens modersmål. Dessa böcker finns både på förskoleavdelningen och för utlåning till föräldrar. Förskolan erbjuder tolk vid föräldramöten, utvecklingssamtal och i övrigt vid behov.

För att ge barnen modersmålsstöd i förskolan har man anställt pedagoger som pratar finska, spanska och somaliska. För att tillgodose övriga språkgruppers behov pågår fortsatt rekrytering genom annonsering och förfrågan till Sätters utbildningscentrum efter pedagoger med annat modersmål. Man har även tagit kontakt med SFI och erbjudit praktikplatser på förskoleavdelningar för att på det sättet kunna erbjuda flera barn modersmålsstöd.

Grundskolan

Barn- och utbildningsnämnden har för 2010 avsatt särskilda medel i budget för att skapa förutsättningar för att erbjuda modersmålsundervisning till alla elever som är berättigade till detta.

Under läsåret har rektorerna kartlagt underlag för studiestöd och undervisning på modersmål. Denna kartläggning görs vid minst ett tillfälle per termin eftersom det kommer nya elever under hela läsåret. Efter kartläggning har man annonserat efter lärare på de moders-

mål som är aktuella. Rektor vid Sätters skolområde har också undersökt möjligheter till samarbete med elever/lärare som undervisar vid kommunens SFI och vuxenutbildning.

Under senare delen av hösten 2009 hade man vid Sätters skolområde genomfört modersmålsundervisning och ges studiestöd i arabiska och somaliska, läraren behärskar även engelska vilket det finns elever som har som ”andra språk”. Modersmålsundervisning sker ca 60 min/vecka och studiehandledning 2 dagar per vecka ca 4 timmar per gång.

Vid Stora Skedvis skola finns från och med februari 2010 en modersmålslärare för elever med behov av modersmålsstöd.

Vid en träff med integrationsansvariga i Dalakommunerna i januari 2010 deltog rektor vid Sätters skolområde och det diskuterades bl.a. svårigheterna att få fram behöriga modersmålslärare i de språk kommunerna behöver. Diskussion fördes om hur man kan samordna tjänster mellan kommuner för att få tillgång till lärare. Efter denna träff har flera kommuner hört av sig för att diskutera lösningar och erfarenheter kring modersmålsundervisning. Kommuner som ordnat undervisning via distans kommer också kontaktas för att finns lösningar på en för många kommuner svårlöst problem.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Biträdande förvaltningschef ansvarar för att kommunövergripande strategier tas fram för åtgärder som ska vidtas så att alla barn i förskolan som har ett annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla såväl sin kulturella identitet som sin förmåga att kommunicera på sitt modersmål i enlighet med läroplanens intentioner.

Berörd rektor ansvarar för att tillgodose enskilda barn i förskolan, som har ett annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla såväl sin kulturella identitet som sin förmåga att kommunicera på sitt modersmål i enlighet med läroplanens intentioner.

Berörd rektor ansvarar för att tillgodose finna lösningar för att erbjuda modersmålsundervisning till alla elever som är berättigade till detta.

Tidsplan

Handlingsplan för mottagande av nyanlända barn och elever i Sätters kommun kommer att revideras och uppdateras under våren 2010. Fastställande av ny plan sker den 14 april då kommunens samrådsgrupp för mottagande av nyanlända barn och elever träffas.

Uppföljning av åtgärden

Åtgärderna följs upp genom att förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad för att tillsammans med skolledarna förbereda utvärderingen av områdets kvalitetsredovisning. Under perioden september-november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp om ev. åtgärder vidtagits inför det kommande läsåret.

Särskilt stöd

Enligt både grundskole- och gymnasieförordningen ansvarar rektor för att eleverna erbjuds stödinsatser för att nå målen för utbildningen. Om det, efter att behov utretts, framkommer att eleven behöver särskilt stöd ska rektor se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. En särskild form av stöd är studiehandledning på modersmålet.

Tillsynen visar att det särskilda stöd som erbjuds oftast är organiserat för matematik, svenska och engelska. För övriga ämnen erbjuds mer sällan stöd. Studiehandledning på elevens modersmål erbjuds inte alla elever som är i behov av sådant stöd. Tillsynen av kommunens skolbarnsomsorg visar att det finns barn i behov av särskilt stöd för sin utveckling men som inte får detta tillgodosett i fritidshemmet. I flertalet skolor upprättas inte åtgärdsprogram som fullt ut motsvarar författningarnas krav.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att Säter kommun behöver vidta åtgärder så att alla elever får det stöd de här rätt till. Ett adekvat stöd till alla elever är en av flera förutsättningar för förbättring av resultat och måluppfyllelse.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

För att förbättra stödet till barn i behov av särskilt stöd för sin utveckling i fritidshemmet kommer personal att medverka då åtgärdsprogram utformas för elever som även har plats i skolbarnsomsorgen. Elevhälsans specialpedagoger kommer att utvidga sina utredningar och uppföljningar runt barn i behov av särskilt stöd till att även omfatta fritidshemmet.

Vid Säter skolområde kartlägger varje lärare vilka elever som har behov av särskilt stöd för att nå målen oavsett ämne. Detta rapporteras till rektor via specialpedagog och speciallärare

och ansvarig klasslärare. När kartläggningen finns vidtar rektor åtgärd för att alla elever som behöver stöd får tillgång till det. Personal från Elevhälsan träffar arbetslagen löpande för att följa hur det går för eleverna. Från dessa träffar rapporteras det till rektor via elevvårdsteam. Dessa träffar har under våren 2010 utökats till att genomföras varje vecka. I arbetet finns också personal från socialtjänsten kopplad. Åtgärder som socialtjänsten ansvarar för kan påverka huruvida eleven kan ta till sig det stöd som skolan ger. Åtgärd som kan ske är förändring av fördelning av resurser och utökad undervisning i ex. idrott och hälsa. Åtgärdsprogram skrivs av ansvarig lärare.

När det gäller studiehandledning på modersmålet har rektor under läsåret kartlagt underlag för studiestöd och undervisning på modersmål. Denna kartläggning görs vid minst ett tillfälle per termin eftersom det kommer nya elever under hela läsåret. Efter kartläggning har det annonserat efter lärare på de modersmål som är aktuella. Rektor har också undersökt möjligheter till samarbete med elever/lärare som undervisar vid kommunens SFI och vuxenutbildning.

I Enbacka/Stora Skedvi skolområde har de elever som är i behov av särskilt stöd i andra ämnen än svenska, matematik och engelska möjlighet att få stöd. En dialog förs mellan speciallärare och undervisande lärare och de elever som har behov av stöd i andra ämnen får det även om det inte framgår av gällande åtgärdsprogram. I kommande åtgärdsprogram ska det tydligt framgå i vilka ämnen eleven får stöd.

Vid Klockarskolan diskuteras elevers behov av särskilt stöd på AE tillsammans med elevvårdsrepresentanter. Ett stöd kan vara att ett samlat åtgärdsprogram skrivs för eleven tillsammans med vårdnadshavare där specialpedagog är behjälplig. Vid elevvårdsteam varje vecka sammanställs behoven kring eleven och stöd genom SYV, skolsköterska och skolkurator kan erbjudas direkt. Är behoven mer omfattande eller om inte åtgärdsprogram eller samlat åtgärdsprogram varit tillräckligt för att tillgodose elevens behov av stöd hänskjuts ärendet till en elevvårdskonferens, EVK. Exempel på stöd som kan erbjudas vid EVK är läs- och skrivutredningar, dyslexiutredning, remiss till skolläkare, remiss till skolpsykolog, anpassad studiegång eller beslut om särskild undervisningsgrupp. Speciallärarens schema utvärderas och revideras utefter elevernas behov vilket kan innebära att eleven under en period får stöd av specialläraren.

Skolan fortsätter sina ansträngningar genom extern annonsering att finna en behörig studiehandledare i modersmål för de elever som är i behov av det. Anhöriga till elever i SFI har tillfrågats om kontakter finns med någon som motsvarar vårt behov.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Respektive rektor.

Tidsplan

Våren 2010.

Uppföljning av åtgärden

Åtgärderna följs upp genom att förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad för att tillsammans med skolledarna förbereda utvärderingen av områdets kvalitetsredovisning. Under perioden september-november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp om ev. åtgärder vidtagits inför det kommande läsåret.

Särskild undervisningsgrupp

Enligt 5 kap 5 § grundskoleförordningen framgår att om det finns särskilda skäl kan styrelsen, efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare, besluta om placering i en särskild undervisningsgrupp. I 8 kap. 1 § framgår att detta beslut får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. Enligt 5 kap. 10 § grundskoleförordningen får styrelsen, om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar, efter att ha hört elevvårdskonferensen, besluta om anpassad studiegång för eleven. Därvid får avvikelser göras från timplanen.

I Sätters kommun finns två kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper. Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp är delegerat till rektorn. Skolinspektionens granskning visar att sådana beslut enligt grundskoleförordningen saknas i flera fall. I de beslut angående anpassad studiegång som Skolinspektionen tagit del av, framgår inte tydligt av beslutet vad och i vilken omfattning som studiegången anpassats.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver vidta åtgärder för att följa upp att rektorerna fattar beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång enligt förordningens krav. Detta är en viktig rättsäkerhetsfråga.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

I barn- och utbildningsförvaltningens internkontrollplan ingår att varje termin påminna skolledarna om nämndens delegationsordning. I syfte att kunna följa upp redovisade delegationsbeslut diarieförs från årsskiftet 2009/2010 samtliga beslut. Genom att besluten är diarieförda skapas möjlighet till kontroll av fattade beslut. Förvaltningen kommer att genomföra rimlighetskontroller där ett urval av beslut granskas och stäms av med berörda rektorer. Genom att stämma av inrapporterade beslut kan i samtal med rektor kontrolleras om det fattats ytterligare beslut som ev. ej rapporterats till barn- och utbildningsnämnden.

Barn- och utbildningsnämnden delges samtliga rapporterade delegationsbeslut i samband med nämndens sammanträden.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Förvaltningschef.

Tidsplan och uppföljning av åtgärden

Kontroll enligt internkontrollplanen sker i en gång per termin, januari och augusti. Fattade delegationsbeslut redovisas till barn- och utbildningsnämnden vid dess sammanträden varje månad.

Skolbarnsomsorg för 12-åringar

Enligt 2 a kap. 1 § skollagen ska skolbarnsomsorg erbjudas barn till och med 12 års ålder. För barn mellan tio och tolv år kan skolbarnsomsorgen bedrivas i form av öppen fritidsverksamhet. Plats ska erbjudas så nära barnets eget hem eller skola som möjligt med beaktande av vad som krävs för att effektivt nyttja lokaler och andra resurser. Skolbarnsomsorgen ska komplettera skolan såväl tidsmässigt som innehållsmässigt.

I Sätters kommun anordnas skolbarnsomsorg i form av fritidshem. Öppen fritidsverksamheten finns inte. Av kommunens information framgår att skolbarnsomsorg erbjuds till och med 11 års ålder. Föräldrar som önskar plats inom skolbarnsomsorgen till och med tolv år uppmanas av kommunen begära dispens.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver förbättra informationen till vårdnadshavare om rätten till skolbarnsomsorg till och med 12 års ålder. Krav på dispens är inte i enlighet med skollagen.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2009-11-26, § 87, att skolbarnsomsorg skall erbjudas till och med den månad barnet fyller 12 år. Föräldrar informeras om rätten till skolbarnsomsorg till och med 12 års ålder, dels via kommunens hemsida⁴, dels genom skriftlig information i samband med ansökan om fritidshemsplats.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Barn- och utbildningsnämnden.

Tidsplan

Åtgärden genomförd.

3.1.2 Kommunen ser till att lokala utformningar av utbildningen i gymnasieskolan och vuxenutbildningen överensstämmer med författningarnas krav.

Skolinspektionens Motivering

En lokal kurs ska enligt 2 kap. 5 § i förordningen om kommunal vuxenutbildning ge kunskaper i ett eller flera ämnen och svara mot sådana behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan.

Inom Säter utbildningscentrum erbjuds ett antal datakurser som sammantaget ska ge eleverna kunskaper motsvarande det europeiska datakörtkortet (ECDL). Dessa kunskapsmål ryms dock inom de nationella kurserna DAA1201-datorkunskap och DAA1203-programhantering.

⁴ <http://www.sater.se/barnochutbildning/barnomsorg/fritidshem.4.3900d83e109e2e5031c8000805.html>

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att Sätters utbildningscentrum behöver se över sitt utbud av lokala kurser.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Inför kursutbudet för vt-2010 har alla lokala kurser ersatts med nationella kurser. Följande nationella kurser erbjuds: Datorkunskap 50 p, Desktopp 50 p, Programhantering 100p, Multimedia A 100p, Webbdesign 100p, Fotografisk bild A 100p och Databashantering 100p.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Rektor vid Sätters utbildningscentrum.

Tidsplan

Åtgärden genomförd.

3.2 Resurser

3.2.1 Rektor, lärare och övrig personal i kommunen har utbildning för den verksamhet, respektive undervisning, de i huvudsak bedriver.

Skolinspektionens Motivering

Enligt 2 kap. 3 § är kommuner skyldiga att för undervisning använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Undantag får endast göras om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.

Vid Sätters utbildningscentrum saknar flera lärare utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Vid grundskolorna i kommunen är andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen hög. Dock undervisar flera lärare i ämnen de inte har behörighet i.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att Sätters kommun behöver vidta åtgärder, både inom den egna organisationen liksom vid rekrytering, för att öka andelen lärare med utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

I samband med tjänsteplanering och omorganisation under år 2010 i kommunens grundskolor och gymnasieskolan ska rektor bevaka möjligheter att rätta till de fall där utbildningen inte motsvarar undervisningen. Inför varje läsår/termin försöker respektive rektor åtgärda den påtalade bristen. Vid Sätters utbildningscentrum tillsvidareanställs fortsättningsvis endast lärare med utbildning i de ämnen de undervisar.

Kommunen har även för 2010 avsatt medel som möjliggör att fullt ut använda statsbidraget för Lärarlyftet. Under 2009 deltog 16 lärare i utbildningssatsningen. Motsvarande antal kommer att erbjudas att delta under 2010. Utbildningar har prioriterats utifrån en bedömning av måluppfyllelsen och utifrån att stärka lärares kompetens i ämnen man inte är behörig i. Medel har även sökt från Skolverket för fortbildning kring matematik, se svar ovan. I det projektet ingår utbildning för all undervisande personal i 7,5 hp kring matematik.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Rektor samt förvaltningschef.

Uppföljning av åtgärden

Uppföljning sker i respektive enhets kvalitetsredovisning.

3.3.1 Det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan nämnd, förvaltning och verksamheterna.

Skolinspektionens Motivering

Av 2 kap. 1 § skollagen framgår att varje kommun och landsting ska som styrelse för sitt offentliga skolväsende utse en eller flera nämnder. Vidare framgår av 2 kap. 2 § skollagen att det för ledningen av utbildningen i skolorna ska finnas rektorer. Styrelsen för utbildningen kan enligt kommunallagen delegera vissa beslut till enskild tjänsteman i kommunen. Om så sker ska de beslut som delegaten fattar återrapporteras till styrelsen.

Tillsynen visar att ansvarsfördelningen i kommunen mellan nämnd, förvaltning och rektorer i allmänhet är tydlig. Det finns dock vissa oklarheter. Förvaltningen uppger att delegationsbeslut återrapporteras till styrelsen för utbildningen. Enligt flera nämndledamöter återrapporteras dock inte regelmässigt delegationsbeslut kring placering av elev i särskild undervisningsgrupp och beslut om anpassad studiegång.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver vidta åtgärder så att återrapportering sker framöver.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Barn- och utbildningsnämnden delges samtliga rapporterade delegationsbeslut i samband med nämndens sammanträden. I barn- och utbildningsförvaltningens internkontrollplan ingår att varje termin påminna skolledarna om nämndens delegationsordning. I syfte att kunna följa upp redovisade delegationsbeslut diarieförs från årsskiftet 2009/2010 samtliga beslut. Genom att besluten är diarieförda skapas möjlighet till kontroll av fattade beslut. Förvaltningen kommer att genomföra rimlighetskontroller där ett urval av beslut granskas och stäms av med berörda rektorer. Genom att stämma av inrapporterade beslut kan i samtal med rektor kontrolleras om det fattats ytterligare beslut som ev. ej rapporterats till barn- och utbildningsnämnden.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Förvaltningschef

Tidsplan

Enligt Interkontrollplanen genomförs kontroll en gång per termin, januari och augusti.

3.3.4 Kommunen följer upp att skolplikten fullgörs och informerar sig om hur ungdomar som fullgjort sin skolplikt men inte fyllt 20 år, är sysselsatta.

Skolinspektionens Motivering

Skolplikt och rätt till undervisning

Alla barn och ungdomar ska enligt 1 kap. 2 § skollagen, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet. Av 3 kap. 1 § skollagen framgår att barn bosatta i landet har skolplikt. Enligt 3 kap. 13 § ska kommunen se till att skolpliktiga elever i dess grundskola fullgör sin skolgång. Att tillåta någon att fullgöra skolplikten på annat sätt än att gå i skolan innebär myndighetsutövning mot enskild med ett särskilt ansvar. Av skollagen framgår att möjligheterna till detta är mycket begränsade. Således är det styrelsernas ansvar att regelbundet kontrollera

att ett barn som medgivits att fullgöra skolplikten på annat sätt än vad skollagen föreskriver, verkligen får en utbildning som motsvarar den som barnen annars skulle ha fått.

I intervju med rektorer framkommer att det finns elever som inte regelbundet går i skolan, utan under långa perioder fått viss eller i mycket begränsad omfattning undervisning i hemmet. Tillsynen visar att Barn- och utbildningsnämnden i Sätters kommun inte efterfrågar någon rapportering kring dessa elever.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver informera sig om dessa elevers skolgång framöver och ta ansvar för att dessa elever får sin rätt till utbildning tillgodosedd.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Barn- och utbildningsnämnden antog vid sitt sammanträde 2009-11-04, § 76, en handlingsplan vid olovlig frånvaro. Handlingsplanen tydliggör skolans arbete för att säkra elevens undervisning vid olovlig frånvaro samt hur barn- och utbildningsnämnden ska informeras. Rektorerna är informerade om att planen är antagen och barn- och utbildningsnämnden får nu rapportering enligt planen. Som exempel kan ges att barn- och utbildningsnämnden vid sammanträden 2009-12-17, §104. och 2010-01-28, § 4 fick information enligt planen.

Kommunens skyldighet att informera sig om icke skolpliktiga ungdomars sysselsättning

Av 1 kap. 18 § skollagen framgår att en hemkommun löpande ska hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder.

Tillsynen visar att i Sätters kommun har studie- och yrkesvägledaren på Sätters utbildningscentrum detta uppdrag. Enligt tillsynen på Sätters utbildningscentrum fullgör studie- och yrkesvägledaren detta uppdrag och rapporterar sedan resultaten vidare till sin närmaste chef. Dock rapporteras detta inte vidare till kommunen. Denna brist på återrapportering har uppmärksamats av kommunchefen och åtgärder för att komma tillrätta med detta kommer att vidtas.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det i Säter kommun inte finns fungerande rutiner gällande kommunens uppföljningsansvar och att detta behöver åtgärdas.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

I kommunens reglemente för barn- och utbildningsnämndens verksamhet framgår inte att nämnden ansvarar för att löpande hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta. Uppgiften har dokumenterats av studie- och yrkesvägledaren vid Säter utbildningscentrum. Däremot har rutiner för återrapportering till barn- och utbildningsnämnden saknats.

För att formellt tydliggöra var detta ansvar ska ligga behövs ett tillägg göras till barn- och utbildningsnämndens reglemente så att verksamheten också omfattar de ungdomar som omfattas av Skollag 1 kap 18 §.

Utifrån detta beslut kan barn- och utbildningsnämnden formellt delegera ansvaret vidare till rektor för vuxenutbildningen. Nämndens delegationsordning kommer då att uppdateras så att det också framgår hur återrapportering ska ske.

Barn- och utbildningsnämnden beslutade därför vid sitt sammanträde 2009-12-17, § 99 att föreslå kommunfullmäktige att göra ett tillägg till barn- och utbildningsnämndens reglemente, där det ska framgå att barn- och utbildningsnämnden ansvarar för information om ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta, enligt skollagen 1 kap 18§.

I avvaktan på dessa beslut är rutinen att studie- och yrkesvägledaren vid Säter utbildningscentrum återrapporterar till barn- och utbildningsnämnden om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder.

3.4 Kvalitetsarbete

3.4.1 Kommunen bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sina verksamheter samt tar tillvara resultatet och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Skolinspektionens Motivering

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsarbete bedrivas både på huvudmannanivå och i verksamheterna. Huvudmannen och ledningen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och skola har alla ett ansvar att se till att det finns fungerande system för att styra mot nationella mål. Enligt 2 § ska arbetet med kvalitetsredovisning främja kommunernas, skolornas, förskolornas och fritidshemmens kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål.

I Sätters kommun har Barn- och utbildningsnämnden i den kommunala skolplanen Vi lär så det bär – här i Säter fastställt mål för verksamheterna. Kommunala mål och prioriteringar för att nå målen för 2008-2009 finns bilagda. Dessa mål är vägledande för alla verksamheter och ska konkretiseras i den verksamhetsplan som varje enhet eller arbetslag utarbetar. De lokala verksamhetsplanerna ska beskriva hur arbetslagen tänker arbeta för att förverkliga både nationella och kommunala mål. Uppföljning och utvärdering av verksamhetsplanen ska ligga till grund för enheternas kvalitetsredovisningar. Vid förvaltningens besök i verksamheterna diskuteras också respektive enhets kvalitetsarbete

Skolinspektionen bedömer att det inom Sätters kommun finns en god struktur för kvalitetsarbetet. De verksamhetsplaner som kvalitetsarbetet bygger på behöver dock utvecklas utifrån mål- och resultatstyrningens principer. Planerna beskriver till stora delar vilka områden som ska prioriteras under året men i begränsad omfattning återfinns utvärderingsbara mål. Detta får till följd att verksamhetsplanerna i begränsad omfattning följs upp och utvärderas i förhållande till nationella mål.

Kvalitetsarbetet behöver även förbättras när det gäller analys av resultat. Resultaten måste analyseras på alla nivåer för att komma fram till en förståelse varför resultaten ser ut som de gör för att sedan kunna vidta adekvata åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen. Mot bakgrund av det som nämndes i avsnitt 1.1 om kunskapsresultaten i grundskolan är det viktigt att kommunen inom ramen för kvalitetsarbetet jämför och analyserar resultat över tid liksom pojkar respektive flickors resultat. Bilden av resultaten i årskurs 5 är ofullständig i och med att den inte innehåller resultat från samtliga ämnen utan enbart resultat från de

nationella ämnesproven i matematik, svenska och engelska. Huvudmannen har ett ansvar för att värna att eleverna i kommunen får tillgång till likvärdig utbildning oavsett i vilken skola eleverna går. Mot bakgrund av de brister som beskrivs i 3.1.1 behöver kommunen förbättra sin uppföljning och utvärdering för att säkerställa att alla elever får den utbildning de har rätt till.

Det är svårt att utläsa kommunens ambitioner med fritidshemmen, vilken kvalitet man kan förvänta sig samt hur kommunen tänkt uppfylla de krav författningarna ställer på verksamheten. Dock har åtgärder vidtagits under våren 2009 då kommunen låtit fritidshemmens personal genomföra en självvärdering av måluppfyllelsen i fritidshemmen. Självvärderingen innebär att personalen har tagit ställning utifrån frågor och påståenden kring de nationella målen för fritidshemmen.

Särskolan följs inte upp på rektors- eller kommunnivå på ett tillräckligt bra sätt utifrån de nationella målen.

Tillsynen visar även brister när det gäller kvalitetsarbetet i den kommunala vuxenutbildningen. Exempelvis görs ingen systematisk utvärdering och uppföljning av kvaliteten i undervisningen, gentemot de nationella målen i läroplanen och kursplanerna.

Skolinspektionens Bedömning

Skolinspektionen bedömer sammantaget att det i Sätters kommun finns ett påbörjat och ett strukturerat kvalitetsarbete gällande samtliga verksamheter. Kvalitetsarbetet behöver dock vidareutvecklas då det i vissa avseenden är begränsat och inte ger den helhetsbild som krävs för att kunna avgöra i vilken mån verksamheterna klarat sitt uppdrag och vilka åtgärder som måste vidtas för att förbättra måluppfyllelsen. Kommunen behöver vidare ytterligare förankra och säkerställa att syftet med kvalitetsarbetet når ut till alla lärare och arbetslag.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Genom intern kompetensutveckling med stöd av Skolverkets material *"TUP-processen – arbetet med den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen"* och Skolverkets material *"Kunskapsbedömning i särskola och särvtux"* förväntas skolledarnas och förvaltningsledningens förmåga att bedöma och analysera resultat att förbättras.

Skolinspektionen bedömer att det inom Sätters kommun finns en god struktur för kvalitetsarbetet. Denna struktur kommer att vidareutvecklas bl.a. genom de åtgärder som redovisas

under rubriken 1.2.1, *på sidan 10, ovan*. Genom utvecklingen av IUP-processen som redovisas under samma rubrik förväntas lärarna att utveckla förmågan att planera sin undervisning med utgångspunkt i strävansmålen samt att bedöma eleverna utveckling utifrån den undervisning som genomförs utifrån denna planering.

Resultat för samtliga ämnen i år fem och nio kommer från vårterminen 2010 att redovisas. Genom detta skapas förutsättningar för att kunna analysera resultaten på alla nivåer för att komma fram till en förståelse varför resultaten ser ut som de gör för att sedan kunna vidta adekvata åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Genom att utbilda åtta pedagoger genom Skolverkets utbildning Jämställdhet i skolan (7,5 hp) som redovisas under samma rubrik ovan antas förmågan att analysera skillnader i resultat mellan pojkar och flickor att kunna utvecklas.

Genom Matematiksatsning 2010 som beskrivs på sidan 7, ovan förväntas personalens och skolläraernas matematiska kompetens. Vidare förväntas förmågan att bedöma och analysera matematikundervisningen och resultaten i matematik att öka.

Ambitionen är att även utveckla fritidshemmets kvalitetsarbete. Under läsåret 2009/2010 genomför personalen för andra året i rad en självvärdering av måluppfyllelsen. Som ett ytterligare underlag för att kunna ta ställning till måluppfyllelsen kommer en föräldraenkät att genomföras under våren 2010. Vidare kommer skollärdningen att ge personalen ytterligare verktyg för att få underlag för sina bedömningar av måluppfyllelse, t.ex. att en i arbetslaget under en viss vecka observerar verksamheten och övrig personal för att se hur arbetet med jämställdhet mellan könen fungerar. Ett annat exempel är ett frågebatteri att användas för att följa upp årets utvecklingsområden från senaste kvalitetsredovisningen med barnen. Skollärdningen kommer också att intervjua med ett urval föräldrar för att få in deras syn på verksamheten. På detta sätt åstadkoms ett bättre underlag för att analysera årets verksamhet.

Barn- och utbildningsnämnden har beslutat att även under 2010 (26-27/8) genomföra kvalitetsdagar där nämnden får en redovisning av årets resultat och möjlighet att tillsammans med skollärarna analysera 2009/2010 års resultat. Denna analys genomförs för tredje året i rad. Beslutet innebär att nämnden efterfrågar resultat från samliga verksamheter inom nämndens ansvarsområde och visar att nämnden har ambitionen att såväl tolka som förstå verksamheternas resultat, bl.a. som underlag för att kunna fördela tilldelad budgetram på bästa sätt.

För att utveckla kvalitetsarbetet vid Sätters utbildningscentrum kommer från 2010 resultat av betyg och nationella prov att sammanställas. Vidare kommer enkäter riktade till kursdeltagare genomföras tre veckor efter kursstart samt strax före kurslut. Dessa ska ge information om måluppfyllelse mot bl.a. läroplansmål. Rektor kommer att göra lektionsbesök med efterföljande diskussioner som syftar till att höja kvalitén i undervisningen. Rektor ska vidare göra intervjuer med ett urval av elever varje läsår för att få deras syn på skolans arbete med kvalitetsfaktorer.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Skolinspektionens Motivering

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje kommun årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kommunens kvalitetsredovisning ska omfatta såväl kommunalt driven skolverksamhet som kommunalt bedriven förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken grad de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. Enligt 3 a § ska en uppföljning och en utvärdering av likabehandlingsplanen göras i kvalitetsredovisningen för 2008. I kvalitetsredovisningen som avser år 2009 och följande år ska likabehandlingsplaner och planerna mot kränkande behandling följas upp och utvärderas årligen. I 4 § ställs krav på att elever ska delta i utarbetandet av redovisningarna och att förskolebarn och deras vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen.

Tillsynen visar att alla verksamheter upprättar årliga kvalitetsredovisningar. Barn- och utbildningsnämnden har tagit fram en mall för upprättande av kvalitetsredovisningar. Mallen är tänkt att utgöra ett stöd för respektive verksamhetsform att kunna upprätta jämförbara och likvärdiga kvalitetsredovisningar. I kommunen finns sedan en upprättad kommunal kvalitetsredovisning omfattande förskola, familjedaghem, förskoleklass, grundskola, särskola, fritidshem, kulturskolan och vuxenutbildningen. Redovisningen bygger delvis på verksamheternas kvalitetsredovisningar med en bedömning av måluppfyllelse och en analys på kommunövergripande nivå. I redovisningen beskrivs för respektive verksamhet grundfakta, förutsättningar, arbetet i verksamheten, resultat och måluppfyllelse.

Samtliga verksamheters och skolors kvalitetsredovisningar har av Skolinspektionen bedömts innehålla brister, främst när det gäller analys av uppnådda resultat och förbättringsåtgärder. Även Sätters kommuns kvalitetsredovisning behöver utvecklas för att uppfylla förordningens krav och för att bli det verktyg i utvecklingsarbetet som avsetts. Tillsynen visar även här brister främst när det gäller redovisning och analys av uppnådda resultat och förbättringsåtgärder. Det saknas exempelvis en tillräcklig uppföljning av arbete och resultat i den obligatoriska särskolan och skolbarnsomsorgen. Tillsynen visar även att Sätters kommun inte gör någon samlad bedömning av grundskoleelevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5. Även analysen av resultaten i årskurs 9 behöver förbättras. Uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplaner saknas.

Skolinspektionens Bedömning

Trots att kommunen lagt ner ett stort arbete på att utforma en gemensam mall och ett gemensamt synsätt kring redovisningarna bedömer Skolinspektionen sammanfattningsvis att kvalitetsredovisningarna i kommunen behöver utvecklas ytterligare när det gäller analys av uppnådda resultat och därtill kopplade åtgärder. För att fullgöra det nationella uppdraget i en mål- och resultatstyrd utbildningsverksamhet förväntas huvudmannen på olika sätt följa upp vilka resultat som nås, analysera dessa och vidta åtgärder för att öka måluppfyllelsen.

Kommunens åtgärder och vad som förväntas åstadkommas med förändringen

Enligt redovisningen under rubriken 3.4.1 ovan skapas förutsättningar att följa upp vilka resultat som nås, analysera dessa och vidta åtgärder för att öka måluppfyllelsen. Fokus kommer att ligga på att utifrån analysen formulera mål för önskad förändring och utifrån dessa mål identifiera vilka åtgärder för förbättring som ska vidtas.

Förvaltningsledningen kommer att träffa skolledarna individuellt inför att de ska planera sina enheters utvärderings- och analysdagar. Syftet med träffarna är att stödja skolledarna i deras förberedelser av att analysera uppnådda resultat. Förvaltningsledningen träffar därefter skolledarna för att följa upp kvalitetsredovisningen efter det att den är upprättad.

Även Sätters kommuns kvalitetsredovisning kommer att utvecklas för att uppfylla förordningens krav när det gäller redovisning och analys av uppnådda resultat och förbättringsåtgärder. I 2010 års redovisning kommer uppföljning av arbete och resultat i den obligatoriska särskolan och skolbarnsomsorgen att finnas med, samt en samlad bedömning av grund-

skoleelevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5. Även analysen av resultaten i årskurs 9 kommer att förbättras. Uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplaner kommer att ingå i redovisningen.

Ansvarig för åtgärdens utförande

Biträdande förvaltningschef ansvarar för den kommunala kvalitetsredovisningen och respektive rektor för enheternas lokala redovisningar.

Tidsplan och Uppföljning av åtgärden

Enheterna upprättar sina kvalitetsredovisningar efter läsårets slut och de ska vara klara att använda som ett av underlagen vid analysdagarna i augusti månad. Den kommunala redovisningen upprättas kalenderårsvis.

Åtgärden följs upp genom förvaltningsledningen träffar skolledarna i individuella samtal i maj månad för att tillsammans med skolledarna förbereda enheternas analys av läsårets resultat. Under juni-augusti läser och analyserar biträdande förvaltningschef områdenas kvalitetsredovisningar. Analysen återkopplas dels individuellt till berörd skolledare, dels generellt för skolledarna vid en kvalitetsdag den 9 augusti. Den 26-27 augusti presenteras analysen för ledamöterna i Barn- och utbildningsnämnden. Under perioden september-november träffar förvaltningsledningen åter skolledarna för att följa upp och återkoppla områdenas kvalitetsredovisningar.

2010-03-03 Säter

Karin Åberg
Förvaltningschef